

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001531

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-05-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нікітенко Вікторія Вікторівна

2. Viktoriia V. Nikitenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7895-0896

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 03-06-2025

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8804

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27

Тема дисертації:

1. Цивільно-правовий режим об'єктів самочинного будівництва
2. Civil law regime of Unauthorized Construction objects

Реферат:

1. Кваліфікаційна наукова праця є комплексним науковим дослідженням питань, пов'язаних із нормативно-правовим регулюванням відносин щодо самочинного будівництва та цивільно-правового режиму його об'єктів. Дисертація складається з трьох розділів, об'єднаних у вісім підрозділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Перший розділ «Юридична природа самочинного будівництва» присвячено аналізу ретроспективи правового регулювання відносин, пов'язаних із правом на забудову і самочинним будівництвом, онтології будівництва як юридично значущої діяльності та самочинного будівництва як неправомірної діяльності. У результаті ретроспективного погляду в минуле на хронологічній основі ключових етапів періодизації історії України встановлено, що відносини зі здійснення права на забудову, самочинного будівництва, самовільного зайняття земельної ділянки, добросусідства були об'єктом правового регулювання від часів Київської Русі. Правила щодо забудови земельних ділянок та

відповідальність за їх порушення були встановлені і дійшли до нас у найвідоміших пам'ятках права відповідних історичних періодів («Законах XII таблиць», «Будівельному статуті», «Руській Правді»; «Саксонському зерцалі» XIII ст., «Литовських статутах» 1529, 1568 і 1588 рр.; «Правах, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р., «Зібрання малоросійських прав» 1807 р. та ін.), які заклали юридичні підвалини для майбутнього публічно- та приватноправового регулювання зазначених відносин. У дисертаційному дослідженні обґрунтовано, що з'ясування юридичної природи самочинного будівництва крізь призму діяльнісного методологічного підходу відповідає онтології будівництва і є оптимальним теоретичним підходом у дослідженні цивільно-правового режиму об'єктів самочинного будівництва. Зроблено висновок, що будівництво є юридично значущою діяльністю, тобто такою, яка в силу своєї соціально-економічної ролі і цінності перебуває під впливом права, охоплюється сферою дії його принципів і норм, і з оперттям на межі здійснення права на забудову може бути кваліфікована як правомірна чи неправомірна. Констатовано, що будівництво є законним способом здійснення низки суб'єктивних прав особи: права на житло, права власності на землю (земельну ділянку), права користування земельною ділянкою тощо, здійснення яких реалізується через «право на забудову» власників та користувачів земельної ділянки. Виокремлено, залежно від правового титулу, на якому існує право на забудову, такі його види: а) право на забудову, що ґрунтується на титулі права власності на землю; б) право на забудову, що ґрунтується на титулі суперфіцію; в) право на забудову, що ґрунтується на титулі постійного землекористування; г) право на забудову, що ґрунтується на титулі оренди. Доведено, що самочинне будівництво являє собою негативний соціальний і правовий феномен, неправомірну діяльність (правопорушення, зловживання правом), яка спричиняє деструктивні наслідки, а тому відносини, які виникають у зв'язку зі здійсненням такого будівництва, є не тільки об'єктом регулятивної, а й охоронної функцій права. Сформульовано визначення самочинного будівництва як правопорушення, яке є протиправним, суспільно шкідливим (суспільно небезпечним), умисним діянням у сфері містобудівної діяльності, що має тривалий характер, посягає на земельні відносини та/або встановлений порядок будівництва, суб'єктивні права інших осіб, за яке передбачено юридичну (адміністративну, кримінальну, цивільно-правову) відповідальність. Уперше запропоновано дефініцію самочинного будівництва як зловживання правом, що являє собою неправомірну, соціально шкідливу, недобросовісну діяльність (поведінку) власника або користувача земельної ділянки при здійсненні власного права на забудову в неприйнятний з погляду моралі і права спосіб і тягне за собою юридичні наслідки, встановлені законом. У другому розділі «Особливості цивільно-правового режиму різних самочинно зведених об'єктів нерухомості» проведено комплексний аналіз поняття, ознак та класифікації об'єктів самочинного будівництва, поняття, структури та специфіки їх цивільно-правового режиму. Уперше запропоновано визначення поняття «об'єкт самочинного будівництва» як самостійний об'єкт нерухомого майна штучного походження, що є результатом або процесом нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту та відповідає ознакам самочинності. Зроблено висновок, що об'єкти самочинного будівництва як об'єкти цивільних прав є обмеженими в цивільному обороті, допоки право власності на такі об'єкти не буде визнано судом та зареєстровано. Наголошено, що ознака самостійності об'єктів самочинного будівництва має важливе юридичне значення для визнання права власності на них і означає, що такі об'єкти є самостійними об'єктами нерухомого майна за своїми індивідуально визначеними характеристиками та функціональним призначенням, мають статус головної речі.

2. This Qualification research work is a comprehensive scientific study of issues related to regulatory and legal regulation of relations regarding unauthorized construction and the Civil law regime of its objects. The Doctoral Dissertation consists of three chapters, united into eight subchapters, conclusions to them, general conclusions, a list of references and appendices. The first chapter, "The Legal Nature of Unauthorized Construction" is devoted to an analysis of the retrospective of legal regulation of relations related to the right to development and unauthorized construction, the ontology of construction as a legally significant activity and unauthorized construction as an illegal activity. As a result of the retrospective look into the past on the chronological basis of the key stages of the periodization of the history of Ukraine, it was established that relations on the execution of the right to development, unauthorized construction, unauthorized occupation of a land plot and good

neighborliness have been the subject to legal regulation since the times of Kyivan Rus. The rules of development of land plots and responsibility for their violation were established and handed down to us in the most famous legal monuments of the respective historical periods (Laws of the XII Tables, "Construction Statute", Russkaya Pravda; "Saxon Mirror" of the 13th century, Lithuanian statutes of 1529, 1568 and 1588; rights according to which the Malorussian people were judged in 1743, Collection of Malorussian rights of 1807, etc.), which laid the legal foundations for the future public and private law regulation of these relations. The author has justified that the clarification of the legal nature of unauthorized construction through the prism of the activity-based methodological approach corresponds to the ontology of construction and is the optimal theoretical approach to the study of the civil legal regime of unauthorized construction objects. It was concluded that construction is a legally significant activity, i.e. an activity which, due to its socio-economic role and value, is under the influence of the law, falls within the scope of its principles and norms, and can be qualified as legal or illegal on the basis of the limits of the execution of the right to development. It has been established that construction is a legal way of executing a number of subjective rights of a person: the right to housing, the right to ownership of land (a land plot), the right to use a land plot, etc., the execution of which is carried out through the "right to development" of the owners and users of the land plot. Depending on the legal title on which the right of development is based, the following types are distinguished: a) the right of development on the basis of the title to ownership of the land plot; b) the right of development on the basis of the title to the superficies; c) the right of development on the basis of the title to the permanent use of the land plot; d) the right of development on the basis of the leasehold title. It is proven that such construction represents a negative social and legal phenomenon, an unlawful activity (offense, abuse of law), which causes destructive consequences, and the relations that arise in connection with the implementation of such construction are not only the object of the regulatory, but also the protective function of law. The definition of unauthorized construction is formulated as a violation of the law, which is an illegal, socially harmful (socially dangerous), culpable (intentional) act in the field of urban planning activity, which is ongoing, interferes with land relations and/or the established construction procedure, the subjective rights of other persons, for which legal (administrative, criminal, civil) liability is provided. For the first time, the author of the dissertation proposes a definition of unauthorized construction as an abuse of the law, which is an illegal, socially harmful, unscrupulous activity (behaviour) of the owner or user of a land plot, in the realization of the right of ownership to build in a manner that is unacceptable from the point of view of morality and law, and entails legal consequences established by law. In the second section, "Peculiarities of the Civil Legal Regime of Various Unauthorized Real Estate Objects", a comprehensive analysis of the concept, characteristics and classification of unauthorized construction objects, the concept, structure and peculiarities of their civil legal regime, was carried out. The author of the article has proposed for the first time a definition of the concept of "unauthorized construction object" as an independent real estate object of artificial origin which is the result or process of new construction, reconstruction, restoration, repairing and meets the criteria of unauthorized construction.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Нікітенко В. В. Межі здійснення права на забудову як вимір правомірності будівництва. Нове українське право. Вип. 5. 2023. С. 25–31. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.5.4>

- 2. Нікітенко В. В. Самочинне будівництво як зловживання правом на забудову. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 11. С. 174–176. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/38>
- 3. Нікітенко В. В. Поняття цивільно-правового режиму об'єктів самочинного будівництва. Київський часопис права. 2024. № 2. С. 76–82. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2024.2.11>
- 4. Нікітенко В. В. Баланс інтересів при легітимації самочинно збудованого нерухомого майна. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 18. Право. 2024. № 43. С. 40–48. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2024.43.06>
- 5. Нікітенко В. В. Обмеження здійснення орендарем права на забудову земельної ділянки у зв'язку з дією в Україні воєнного стану. Регламентация договірних відносин в умовах воєнного стану: збірник матеріалів науково-практичного семінару для молодих вчених, аспірантів та студентів (м. Київ, 05 жовтня 2023 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 140 с. С. 105 – 108.
- 6. Нікітенко В. В. Об'єкт самочинного будівництва як самостійний об'єкт нерухомого майна. Стан і засади реформування цивільного та житлового законодавства України: матеріали XXII наук.-практ. конф., присвяч. 102-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН 15 УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962–1987 рр.) В. П. Маслова (Харків, 9 лют. 2024 р.). – Харків : ЕКУС, 2024. – 294 с. С. 219 – 222.
- 7. Нікітенко В. В. Істотне порушення будівельних норм і правил як ознака самочинного будівництва. Трансформація правової системи України: виклики сучасності: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 17 грудня 2024 р. – Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 514 с. С. 165–168. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-Vn-pk_NNIPiP_2024

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горінов Павло Валерійович

2. Pavlo V. Horinov

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8294-2784

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=c6jlKE0AAAAJ>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58507032400>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Армаш Надія Олексіївна
2. Nadiia O. Armash

Кваліфікація: д.ю.н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8286-5857

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державне підприємство "Інформаційні судові системи"

Код за ЄДРПОУ: 34614292

Місцезнаходження: вул. Липська, 18/5, Київ, 01021, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безzubов Дмитро Олександрович
2. Dmytro Bezzubov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7183-5206

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гавронська Тетяна Володимирівна
2. Tetyana V. Gavronska

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сухицька Наталія Валеріївна

2. Natalia V. Sukhytska

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6830-3708

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=JZmTTB4AAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Андрусишин Богдан Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Андрусишин Богдан Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна